

ZABEZPEČENÍ VÝUKY ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

Žák se speciálními vzdělávacími potřebami potřebuje k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění svých práv na rovnoprávném základě s ostatními poskytnutí podpůrných opatření. Tito žáci mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření z výčtu uvedeného v § 16 školského zákona.

Podpůrná opatření (PO) realizuje škola a školské zařízení. Podpůrná opatření se podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti člení do **pěti stupňů**. Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje škola nebo školské zařízení i bez doporučení **školského poradenského zařízení (ŠPZ)** na základě **plánu pedagogické podpory (PLPP)**. Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením ŠPZ. Podkladem pro vytvoření vzdělávacích plánů pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními je vždy školní vzdělávací program (ŠVP). Tyto plány vytváří škola, případně ve spolupráci se ŠPZ.

Vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními

Při plánování a realizaci vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními je třeba mít na zřeteli fakt, že se žáci ve svých individuálních vzdělávacích potřebách a možnostech liší. Účelem podpory vzdělávání těchto žáků je plné zapojení a maximální využití vzdělávacího potenciálu každého žáka s ohledem na jeho individuální možnosti a schopnosti. Pedagog tomu přizpůsobuje své vzdělávací strategie na základě stanovených podpůrných opatření.

PODPŮRNÁ OPATŘENÍ 1. STUPNĚ

- ☐ slouží ke kompenzaci mírných obtíží ve vzdělávání žáka, a to formou mírných úprav v režimu školní výuky a domácí přípravy
- ☐ na úpravách vzdělávání se podílí především Školní poradenské pracoviště (ŠPP) tvořené výchovným poradcem, metodikem prevence a třídním učitelem ve spolupráci s externím speciálním pedagogem a na základě dohody se zákonnými zástupci
- ☐ první stupeň podpory je plně v kompetenci školy - pedagogičtí pracovníci školy na základě vlastní pedagogické diagnostiky identifikují žáky, kterým je potřeba poskytnout prvotní zvýšenou podporu a realizují podpůrná opatření směrem k žákům
- ☐ podpůrná opatření představují zejména úpravy v organizaci práce se žákem, v metodách výuky, ve způsobech hodnocení žáka a v případném poskytnutí pomůcek pro vzdělávání žáka, které nevyžadují další finanční prostředky
- ☐ škola vytváří Plán pedagogické podpory, který velmi stručně popisuje úpravy ve způsobech práce se žákem
- ☐ pokud zvolené strategie nepovedou k pozitivním změnám v práci se žákem, doporučujeme zákonným zástupcům žáka, aby požádali o vyšetření žáka školským poradenským zařízením. Školským poradenským zařízením je míněna **Pedagogicko-psychologická poradna (PPP)** nebo **Speciálně-pedagogické centrum (SPC)**
- ☐ je důležité akceptovat, že někteří žáci nastupují do vzdělávání s již stanovenou diagnózou – v tomto případě škola nastavuje taková opatření, která vyplynou z doporučení školského poradenského zařízení, případně dalších odborníků
- ☐ základním prostředkem podpory I. stupně je individualizovaná pomoc učitele - přímá podpora žáka ve výuce učitelem
- ☐ pokud již přímá podpora ve výuce nepostačuje, učitel vstupuje do etapy **Plánu pedagogické podpory (PLPP)**, ve které se předpokládá komplexnější přístup k řešení problému a zapojení více pedagogů, kteří se podílejí na vzdělávání žáka

PLÁN PEDAGOGICKÉ PODPORY (PLPP)

- ☐ sestavuje třídní učitel nebo učitel konkrétního vyučovacího předmětu za pomoci výchovného poradce a má písemnou podobu
- ☐ před jeho zpracováním budou probíhat rozhovory s jednotlivými vyučujícími za účelem stanovení metod a forem práce s žákem a vytvoření systému kontroly a jeho hodnocení
- ☐ výchovný poradce stanoví termín přípravy PLPP a organizuje společné schůzky s rodiči, pedagogy, vedením školy i žákem samotným
- ☐ plán obsahuje údaje o žákovi, důvod proč je vytvářen, co je plánováno s žákem dělat, stručný popis jeho obtíží a stanovení cílů PLPP
- ☐ dále obsahuje metody výuky, organizaci výuky, způsoby hodnocení žáka a potřebné pomůcky
- ☐ obsahuje také podpůrná opatření, která se nevztahují bezprostředně k výuce, ale například k situaci v rodině či k aktuálnímu zdravotnímu stavu žáka
- ☐ s plánem a způsobem jeho realizace je seznámen žák, zákonný zástupce, třídní učitel a ostatní vyučující

ROLE RODIČŮ PŘI POSKYTOVÁNÍ PODPŮRNÝCH OPATŘENÍ

- ☐ podpora žáka v oblasti domácí přípravy na základě konzultace s vyučujícím
- ☐ zajištění podmínek pro úspěšnou domácí přípravu (přiměřený denní režim, klid na domácí práci, organizace pracovního místa)
- ☐ emoční podpora žáka při zvládání nároků školy
- ☐ spolupráce při vyhodnocování podpůrných opatření
- ☐ nastavení kontrolních mechanismů pro práci s žákem
- ☐ posílení motivace žáka.

PODPŮRNÁ OPATŘENÍ 2. - 5. STUPNĚ

Tato opatření navrhuje a metodicky provází v jeho naplňování školské poradenské zařízení. Školské poradenské zařízení žáka objedná k posouzení jeho vzdělávacích potřeb, objednáci lhůta by měla respektovat i důvody, pro které žák do školského poradenského zařízení přichází.

Na základě vyhodnocení všech podkladů se kterými žák do ŠPZ přichází dojde k vyšetření žáka za účelem posouzení jeho speciálních vzdělávacích potřeb. Po vyšetření a vyhodnocení všech souvislostí školské poradenské zařízení vydává škole **Doporučení ke vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami**, které obsahuje závěry z vyšetření žáka a doporučovaná podpůrná opatření.

Možnosti podpůrných opatření vyššího stupně:

- ☐ podpora ŠPZ
 - ☐ úprava obsahu vzdělávání a úprava výstupů ze vzdělávání (pro žáky s LMP od třetího stupně podpory je pro tvorbu IVP využívána minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů – viz RVP ZV) – je uvedena v učebních osnovách červeně
- Minimální doporučenou úroveň jsou upravené očekávané výstupy, které jsou obvykle na nižší úrovni než odpovídající očekávané výstupy daného vzdělávacího oboru. Výstupy představují cílovou úroveň, kterou lze s využitím podpůrných opatření případně překročit. Pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními pátého stupně jsou dolní úrovně pro úpravu očekávaných výstupů v IVP očekávané výstupy stanovené v RVP ZŠ, které mají rovněž činnostní povahu a jsou prakticky zaměřené.
- ☐ organizace výuky, volnočasových aktivit, prostorového uspořádání, práce s délkou vyučovací hodiny, délka přestávky, počet žáků ve třídě nebo skupině, apod.
 - ☐ vypracování Individuálního vzdělávacího plánu (IVP)
 - ☐ personální podpora pro práci pedagoga – asistent pedagoga, další pedagogický pracovník, školní psycholog, školní speciální pedagog
 - ☐ podpora pro žáka - tlumočnický do českého znakového jazyka, přepisovatel pro neslyšící, průvodce pro orientaci v prostoru, osobní asistent nebo přítomnost další osoby

- ☐ hodnocení žáka – školské zařízení doporučuje přesně, jak je třeba zohlednit specifika žakových obtíží v jeho hodnocení a sebehodnocení, jak pracovat s kritérii, s motivací a s postoji žáků ke vzdělávání
- ☐ pedagogická práce směřující k reedukaci prostřednictvím předmětu speciálně pedagogické péče nebo intervence pedagogické (podpora výuky žáka nebo přípravy na ní, včetně domácí přípravy)
- ☐ pokud to vzdělávání žáka vyžaduje, je možné jeho vzdělávání prodloužit až o 1 respektive 2 roky. Dále je možné jeden ročník rozložit na 2 roky.
- ☐ pokud žák měl v průběhu vzdělávání podpůrná opatření, bez kterých se neobejde ani při přijímacím řízení, pak mu bude upraven průběh této zkoušky
- ☐ podpůrná opatření zahrnují také požadavek na stavební úpravy prostoru, kde se žák vzdělává
- ☐ podpůrná opatření mají tzv. normovanou finanční náročnost, je tedy zřejmé kolik finančních prostředků za opatřením půjde. Stejně tak je zřejmé, že podpůrné opatření je tzv. nárokové.

INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ PLÁN (IVP)

Podkladem pro tvorbu IVP je školní vzdělávací program. Individuální vzdělávací plán vypracovává třídní učitel, zpravidla začátkem školního roku a jeho platnost je na jeden školní rok. IVP vychází z vyšetření a doporučení pedagogicko psychologické poradny nebo speciálního pedagogického centra, je konzultován s pracovníky pedagogicko psychologické poradny a zohledňuje i názor zákonného zástupce, vychází z učebních dokumentů a respektuje potřeby žáka. Zákonný zástupce s IVP vyjadřují souhlas, stejně jako s navrhovaným hodnocením.

V IVP je možno na doporučení ŠPZ upravit očekávané výstupy, případně upravit vzdělávací obsah tak, aby byl zajištěn soulad mezi vzdělávacími požadavky a skutečnými možnostmi žáků a aby vzdělávání směřovalo k dosažení jejich osobního maxima.

Obsah individuálního vzdělávacího plánu: základní údaje o žákovi, závěry vyšetření a doporučení z odborného pracoviště, konkrétní cíle, organizace výuky, forma zadávání úkolů, způsob hodnocení a klasifikace, nezbytné kompenzační pomůcky, učebnice, organizace speciálně pedagogické a psychologické péče, návrh na navýšení finančních prostředků,

způsob spolupráce se zákonnými zástupci, podíl žáka na řešení problémů, popis projevů žáka ve škole.

V případě podpůrného opatření spočívajícího v úpravě očekávaných výstupů pro žáky s LMP od třetího stupně podpory, bude pro tvorbu IVP využívána minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů. Tato úroveň bude na základě RVP rozpracována pro konkrétní ročník a žáka. Postup tvorby, realizace a vyhodnocování IVP je stejný jako v ostatních případech. IVP může být během roku upravován podle potřeb žáka. Při tvorbě bude využíváno metodické podpory školního poradenského pracoviště.

BĚŽNĚ REALIZOVANÁ PODPŮRNÁ OPATŘENÍ PŘI SPECIFICKÝCH PORUCHÁCH UČENÍ

ČESKÝ JAZYK

Dyslexie

- převažuje ústní zkoušení
- umožnit tiché čtení, nevyvolávat k hlasitému čtení před třídou
- přiměřeně snížit množství čteného i psaného projevu

Dysgrafie a dysortografie

- krátká pravidelná cvičení, preferovat doplňovací cvičení
- neopravovat chyby červenou barvou (lépe zeleně)
- dávat přednost ústnímu zkoušení

CIZÍ JAZYK

- individuální přístup
- zohlednění handicapu při klasifikaci
- vstřícnost k potřebám těchto žáků (při získávání zpětné vazby zohledňujeme jejich požadavky na formu zkoušení – písemné nebo ústní)
- snažíme se přizpůsobit formy a metody práce jejich potřebám

- při skupinové práci jsou dlouhodobě začleňováni do srovnatelně kvalitních skupin tak, aby jim nadanější žáci mohli pomáhat při řešení problémů
- využívání slovního hodnocení s důrazem na pochvalu, sloužící k další motivaci žáka (např. porovnáme, o kolik se žák zlepšil oproti minulosti)
- dělíme žáky do co nejmenších skupin

MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE

- Logopedická péče
- Menší počet žáků ve třídě
- Učebnice, pracovní sešity dle potřeby žáků
- Částečná změna činností
- Osvojení učiva = vysvětlování pojmů, neustálé opakování a procvičování, pravidelná komunikace a zpětná vazba
- učitel zadává žáku takový úkol, který je schopen zvládnout
- vedeme žáky k tomu, aby si ze zadaných úkolů sami uměli vybrat ty, které zvládnou

INFORMATIKA

- při praktických úkolech zajišťujeme nezbytnou individuální práci s žáky a pomoc při osvojování zručností
- získané vědomosti a dovednosti prověřujeme a hodnotíme dle potřeby ústním zkoušením či praktickým předvedením zadaného úkolu

ČLOVĚK A JEHO SVĚT

- výuka probíhá formou integrace do běžných tříd
- podporujeme nadání a talent žáků vytvářením vhodné vzdělávací nabídky
- přizpůsobujeme výběr učiva, aby bylo reálné a splnitelné
- vedeme ostatní žáky k toleranci a pomoci těmto žákům
- učitel věnuje větší péči osvojení českého jazyka
- seznamuje tyto děti s českým prostředím, zvyky, tradicemi
- vytváří ve třídě i mimo ni vhodné společenské klima
- výuka se v zásadě příliš neodlišuje od vzdělávání ostatních žáků
- upřednostňujeme práci v malých skupinkách

- do výuky zařazujeme vhodné formy a metody práce (přiřazování, stimulační hry, časové rozvržení – méně ale častěji, dostatečný časový prostor na plnění úkolů, dle potřeby snižujeme množství čteného i psaného textu – hesla, upřednostňujeme ústní zkoušení, nešetříme pochvalou, používáme pracovní listy- zpracovávání po částech, spojovačky, ..., klademe důraz na pochopení zadaných úkolů

ČLOVĚK A SPOLEČNOST

- odpovídají metody a formy práce
- individuální přístup

ČLOVĚK A PŘÍRODA

- při praktických úkolech zajišťujeme nezbytnou individuální práci s žáky a pomoc při osvojování zručností
- získané vědomosti a dovednosti prověřujeme a hodnotíme dle potřeby ústním zkoušením či praktickým předvedením zadaného úkolu
- pokusy, práci s biologickým materiálem a pozorování přírodnin zadáváme dle potřeby ve dvojicích, případně pracovních skupinách
- klademe důraz na pochopení pracovního postupu u zadaných úkolů a správného a bezpečného použití pracovních pomůcek
- respektujeme zdravotní omezení žáků s alergiemi

ČLOVĚK A UMĚNÍ

- úlevy v kvantitě učiva
- u dysgrafiků nehodnotit úpravu sešitů a písmo, ale obsahovou stránku
- zadávat méně náročné výtvarné úkoly a techniky
- nehodnotit samotný výtvarný nebo hudební projev, ale spíše snahu a přístup k danému úkolu
- omezit čtení textů, referátů (u dyslektiků)
- nepsat písemné poznámky, pouze zkrácené verze, heslovitě
- preferovat ústní zkoušení, testy, kvízy,...
- poskytovat individuální konzultace
- poskytovat dostatek času na adaptaci v novém prostředí

- seznamovat je s českým prostředím, kulturou, tradicemi a na straně druhé využívat ve vyučovacím procesu poznatky o jejich kultuře, zvycích a tradicích
- vést třídní kolektivy k toleranci různých kultur, etnik a zvyků žáků z různého sociálního prostředí

ČLOVĚK A ZDRAVÍ

- volíme odpovídající metody a formy práce
- zadáváme samostatné úkoly, poskytujeme individuální péči, snažíme se budovat pochopení a toleranci u spolužáků

ČLOVĚK A PRÁCE

- při praktických úkolech zajišťujeme nezbytnou individuální práci s žáky a pomoc při osvojování zručností
- získané vědomosti prověřujeme praktickým předvedením zadaného úkolu
- klademe důraz na pochopení pracovního postupu u zadaných úkolů a správného a bezpečného použití pracovních pomůcek
- respektujeme zdravotní omezení žáků s alergiemi

ŠKOLNÍ DRUŽINA

Žáci se zúčastňují všech akcí školní družiny, ale nejsou na ně kladeny vysoké nároky.